

ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด : ศึกษารณีกการยกเลิกโทษประหารชีวิต

ศุภชัย ปานพรหมมาศ*
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธานี วรภัทร์**

บทคัดย่อ

ปัญหาเสพติดเป็นปัญหาร้ายแรงที่สุดปัญหาหนึ่งของสังคมโลกปัจจุบัน มาตรการลงโทษประหารชีวิตในคดียาเสพติดจึงถูกนำมาบัญญัติไว้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดและป้องปรามมิให้ถือเอาเป็นเยี่ยงอย่าง กระนั้นก็ดีปัญหาเสพติดกลับไม่ลดลงแต่มีแนวโน้มสูงขึ้นทุกขณะ บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาการยกเลิกโทษประหารชีวิตในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด การบังคับโทษประหารชีวิตในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมีความเหมาะสมสามารถลดปัญหาเสพติดได้ หรือเป็นเพียงการลงโทษที่ไม่ได้สัดส่วนขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

จากการศึกษาข้อมูลเอกสารทั้งข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย ประกอบกับการค้นคว้าข้อมูลในต่างประเทศพบว่า ความพยายามที่จะลดปริมาณผู้จัดหายาเสพติดลงโดยใช้การลงโทษขั้นสูงสุดในขณะที่ความต้องการเสพยาเสพติดยังไม่ลดลงเป็นการดำเนินการที่ไม่สมดุล การประหารชีวิตในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดจึงไม่ได้ช่วยลดปัญหาเสพติดอย่างถาวร ตรงกันข้ามกลับเพิ่มให้มีการลักลอบค้ายาเสพติดมากยิ่งขึ้น มีความพยายามเข้าแทรกแซงกระบวนการยุติธรรมให้บิดเบี้ยวไร้ประสิทธิภาพสูงขึ้น รวมทั้งส่งเสริมให้มีการทุจริตในหมู่เจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา นอกจากนี้ยังมีผลกระทบต่ออัตราการเกิดอาชญากรรมอื่นอีกด้วย การบัญญัติโทษประหารชีวิตที่ไม่คำนึงถึงบทบาทและความร้ายแรงของการกระทำความผิดเป็นการลงโทษที่ไม่ได้สัดส่วน ขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชน และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญ รวมทั้งขัดต่อกฎหมายระหว่างประเทศ

ผลจากการศึกษาทำให้ผู้เขียนมีข้อเสนอว่า ควรยกเลิกโทษประหารชีวิตในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดทุกกรณี และเปลี่ยนมาตรการลงโทษเสียใหม่โดยคำนึงถึงหลักความได้สัดส่วนของการกระทำความผิดควบคู่ไปกับการเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

1. บทนำ

ปัญหาเสพติดในประเทศไทยนั้นมีแนวโน้มที่จะเพิ่มความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ นับเป็นภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่จะเข้ามาทำลายความสงบสุขของครอบครัว ชุมชนและสังคมโดยรวม แม้ว่ารัฐบาลและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต่างพยายามป้องกัน แก้ไข และปราบปรามแต่ดูเหมือนยิ่งป้องกัน ยิ่งแก้ไข ยิ่งปราบปราม ก็ยิ่งทวีคูณปัญหาเสพติดรวมทั้งอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด (Drug and Drug-

* นักศึกษาลัทธิสุตฺรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

** ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

related Crimes) เพิ่มมากขึ้น (สำนักกิจการในพระราชดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา, 2557 : 13) ผลการศึกษาของคักต์ซีย์ เลิศพานิชพันธ์ แสดงให้เห็นว่าในระยะเริ่มต้นของการแก้ไขปัญหายาเสพติดนั้น ทุกประเทศต่างใช้การควบคุมและการลงโทษผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดอย่างรุนแรง แต่ผลลัพธ์ที่ประเทศจำนวนมากสรุปผลออกมาตรงกันก็คือ ยิ่งใช้นโยบายปราบปรามมากขึ้นเพียงไรก็ยิ่งพบว่ามีผู้กระทำความผิดมากขึ้นเรื่อยๆ ดังนั้นนโยบายการบังคับใช้กฎหมายอาญาอย่างเข้มงวดก็ดี หรือการเพิ่มโทษคดียาเสพติดให้สูงขึ้นก็ดี จึงเป็นทฤษฎีที่ได้รับการพิสูจน์แล้วในเชิงปฏิบัติอย่างน้อยจาก 7 ประเทศคือ ญี่ปุ่น ฝรั่งเศส สวิตเซอร์แลนด์ เยอรมนี โปรตุเกส อังกฤษ และสหรัฐอเมริกา ว่ามิใช่ทางออกของการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างยั่งยืนแต่ประการใดเลย (สังคิต พิริยะรังสรรค์, 2558 : 22)

แนวความคิดเรื่องหลักแห่งการลงโทษที่ได้สัดส่วน (Proportionality of Sentencing for Drug Offences) อันเป็นหัวใจของสภาพบังคับหรือการลงโทษทางอาญาซึ่งเป็นสิทธิมนุษยชนอย่างหนึ่ง อีกทั้งหลักแห่งการลงโทษที่ได้สัดส่วนยังได้ปรากฏในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Right, UNHR) และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Right, ICCPR) ด้วย แต่มาตรฐานระหว่างประเทศอันเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายธรรมชาติที่ปกป้องคุ้มครองมนุษย์ทุกคนเช่นนี้ก็กลับถูกละเลยและมองข้ามไป เนื่องจากอิทธิพลของแนวคิด “ความไม่สามารถอดทนต่อปัญหายาเสพติด (Zero Tolerance) และการลงโทษอย่างรุนแรง (Punitive Approach)” ประกอบกับผลพวงของการริเริ่มจากแรงกดดันให้มิ “สงครามยาเสพติด” ซึ่งมีการสนับสนุนผลักดันจากต่างประเทศโดยกำหนดเป็นเงื่อนไขเกี่ยวกับความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและประโยชน์ทางการค้าในประเทศต่างๆ ทั่วโลก หากว่ายอมรับเอายุทธศาสตร์เกี่ยวกับยาเสพติดดังกล่าวไปปฏิบัติดำเนินการ จึงกลายเป็นความเชื่อในเรื่อง “วาทกรรมยาเสพติด” เป็นผลทำให้มีการจับกุมคุมขังดำเนินคดีและลงโทษผู้ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในทุกรูปแบบอย่างมาก (สำนักกิจการในพระราชดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา, 2557 : 14)

อย่างไรก็ตามหากเรากลับมาทบทวนและวิเคราะห์อย่างแท้จริงแล้วจะพบว่าการบัญญัติโทษประหารชีวิตในคดียาเสพติดเป็นการลงโทษที่ไม่ได้สัดส่วน ขัดต่อหลักนิติธรรม ขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชน และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญ และกฎหมายระหว่างประเทศ นอกจากนี้ยังมีผลกระทบต่ออัตราการเกิดขึ้นของอาชญากรรมอื่นอีกด้วยซึ่งจะได้กล่าวให้หัวข้อถัดไป

2. บทลงโทษประหารชีวิตในคดียาเสพติดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522

การศึกษามุ่งหมายสำคัญของการยกเลิกโทษประหารชีวิตในคดียาเสพติด จำเป็นต้องพิจารณาจากหลักเกณฑ์ที่สำคัญ 3 ประการ ดังนี้

2.1 ประเภทยาเสพติด

การจัดแบ่งประเภทยาเสพติดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 7 ยาเสพติดแบ่งออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่

- 1) ประเภท 1 ยาเสพติดให้โทษชนิดร้ายแรง เช่น เฮโรอีน (Heroin)
- 2) ประเภท 2 ยาเสพติดให้โทษทั่วไป เช่น มอร์ฟีน (Morphine) โคคาอีน (Cocaine) โคเดอีน (Codeine) ผื่นยา (Medicinal Opium)
- 3) ประเภท 3 ยาเสพติดให้โทษที่มีลักษณะเป็นตำรับยา และมียาเสพติดให้โทษในประเภท 2 ผสมอยู่ด้วย ตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา
- 4) ประเภท 4 สารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท 1 หรือประเภท 2 เช่น อาเซติกแอนไฮไดรด์ (Acetic Anhydride) อาเซทิลคลอไรด์ (Acetyl Chloride)
- 5) ประเภท 5 ยาเสพติดให้โทษที่มีได้เข้าอยู่ในประเภท 1 ถึงประเภท 4 เช่น กัญชา พืชกระท่อม

กรณีเมทแอมเฟตามีน หรือแอมเฟตามีน เดิมสารประเภทนี้ถูกจัดให้เป็นวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทในประเภท 2 ตามพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 แต่ต่อมาในปี พ.ศ. 2539 เมทแอมเฟตามีน หรือแอมเฟตามีน ได้ถูกกำหนดให้เป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 (ปรากฏตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 135 (2539) เรื่อง ระบุชื่อและประเภทยาเสพติดให้โทษตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ลงวันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2539 และบัญชีท้ายประกาศดังกล่าว (สำนักกิจการในพระราชดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา, 2557 : 15)

2.2 ความผิดและบทลงโทษตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522

ความผิดและบทลงโทษตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 กำหนดโทษประหารชีวิตไว้ 3 กรณีดังนี้

1) มาตรา 65 บัญญัติว่า “ผู้ใดผลิต นำเข้าหรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 15 ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตและปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำเพื่อจำหน่าย ต้องระวางโทษประหารชีวิต

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการผลิตโดยการแบ่งบรรจุ หรือรวมบรรจุ และมีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ หรือมีจำนวนหน่วยการใช้ หรือมีน้ำหนักสุทธิไม่ถึงปริมาณ ที่กำหนดตามมาตรา 15 วรรคสาม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงสิบห้าปี หรือปรับตั้งแต่แปดหมื่นบาทถึงสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคสามเป็นการกระทำเพื่อจำหน่าย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงจำคุกตลอดชีวิตและปรับตั้งแต่สี่แสนบาทถึงห้าล้านบาท”

2) มาตรา 66 บัญญัติว่า “ผู้ใดจำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 โดยไม่ได้รับอนุญาตและมีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ หรือมีจำนวน

หน่วยการใช้ หรือมีน้ำหนักสุทธิไม่ถึงปริมาณที่กำหนดตามมาตรา 15 วรรคสาม ต้องระวางโทษจำคุก ตั้งแต่สี่ปีถึงสิบห้าปี หรือปรับตั้งแต่แปดหมื่นบาทถึงสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้ายาเสพติดให้โทษตามวรรคหนึ่งมีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่ปริมาณที่กำหนดตามมาตรา 15 วรรคสาม แต่ไม่เกินยี่สิบกรัม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สี่แสนบาทถึงห้าล้านบาท

ถ้ายาเสพติดให้โทษตามวรรคหนึ่งมีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์เกินยี่สิบกรัมขึ้นไปต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตและปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาท หรือประหารชีวิต”

3) มาตรา 93 บัญญัติว่า “ผู้ใดใช้อุบายหลอกลวง ชูเชื้อ ใช้กำลังประทุษร้ายใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขู่ใจด้วยประการอื่นใด ให้ผู้อื่นเสพยาเสพติดให้โทษ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท

ถ้าได้กระทำโดยมีอาวุธ หรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท

ถ้าการกระทำตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองเป็นการกระทำต่อหญิงหรือต่อบุคคลซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะหรือเป็นการกระทำเพื่อจูงใจให้ผู้อื่นกระทำความผิดทางอาญา หรือเพื่อประโยชน์แก่ตนเองหรือผู้อื่นในการกระทำความผิดทางอาญา ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สามแสนบาทถึงห้าล้านบาท

ถ้ายาเสพติดให้โทษซึ่งเป็นวัตถุแห่งการกระทำความผิดตามมาตรา 15 เป็นมอร์ฟินหรือโคคาอิน ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษเพิ่มขึ้นอีกกึ่งหนึ่ง และถ้าเป็นการกระทำต่อหญิงหรือต่อบุคคลซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาท

ถ้ายาเสพติดให้โทษซึ่งเป็นวัตถุแห่งการกระทำความผิดตามมาตรา 15 เป็นเฮโรอิน ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษเป็นสองเท่า และถ้าเป็นการกระทำต่อหญิงหรือต่อบุคคลซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต”

นอกจากนี้ในพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 4 บัญญัติว่า “จำหน่ายหมายความว่า ขาย จำย แจก แลกเปลี่ยน ให้” และมาตรา 15 วรรคสาม บัญญัติว่า “การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษประเภท 1 ตามปริมาณดังต่อไปนี้ ให้ถือว่าเป็นการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย

(1) เด็กซิโตรโลเซอร์ไซด์ หรือ แอล เอส ดี มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่ศูนย์จุดเจ็ดห้ามิลลิกรัมขึ้นไป หรือมียาเสพติดที่มีสารดังกล่าวผสมอยู่จำนวนสิบห้าหน่วยการใช้ขึ้นไป หรือมีน้ำหนักสุทธิตั้งแต่สามร้อยมิลลิกรัมขึ้นไป

(2) แอมเฟตามีนหรืออนุพันธ์แอมเฟตามีน มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่สามร้อยเจ็ดสิบห้ามิลลิกรัมขึ้นไป หรือมียาเสพติดที่มีสารดังกล่าวผสมอยู่จำนวนสิบห้าหน่วยการใช้ขึ้นไป หรือมีน้ำหนักสุทธิตั้งแต่หนึ่งจุดห้ากรัมขึ้นไป

(3) ยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 นอกจาก (1) และ (2) มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่สามกรัมขึ้นไป”

จะเห็นได้ว่ามาตรา 4 กำหนดนิยามคำว่า “จำหน่าย” ไว้ และมาตรา 15 วรรคสามเป็นบทสันนิษฐานเด็ดขาดของการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวจะนำสืบหักล้างไม่ได้ ผู้กระทำได้รับโทษหนักขึ้น เพราะฉะนั้นใครก็ตามที่มีไว้ในครอบครองเพื่อเสพก็จะถูกสันนิษฐานว่าเป็นผู้จำหน่ายโดยผลของกฎหมายทันที ซึ่งจะเปลี่ยนฐานะจากผู้เสพที่เป็นผู้ป่วยซึ่งต้องเข้าฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เสพยาเสพติด กลายเป็นผู้จำหน่ายซึ่งต้องถูกดำเนินคดีตามกระบวนการยุติธรรม (ธานีวรภัทร์, 2557 : 40)

2.3 การขอพระราชทานอภัยโทษ

เมื่อศาลพิพากษาประหารชีวิตจำเลยในคดียาเสพติดแล้ว พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาชญา พ.ศ. 2550 มาตรา 16 กำหนดให้ในคดีที่ศาลชั้นต้นพิพากษาให้ลงโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต เมื่อไม่มีการอุทธรณ์คำพิพากษา ให้ศาลชั้นต้นส่งสำนวนและคำพิพากษาไปยังศาลอุทธรณ์ตาม มาตรา 245 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้นหมายความว่าคดีนั้นยังไม่ถึงที่สุด เป็นหน้าที่ของศาลชั้นต้นซึ่งอ่านคำพิพากษาต้องส่งสำนวนคดีให้ศาลอุทธรณ์ชี้ขาดเป็นขั้นตอนสุดท้ายอีกนั่นเอง และไม่ว่าจะเป็นกรณีที่จำเลยไม่ใช้สิทธิอุทธรณ์ หรือจำเลยอุทธรณ์ หรือฎีกาและคดีถึงที่สุดโดยมีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดให้ลงโทษประหารชีวิตแล้ว จำเลยก็ยังคงมีสิทธิที่จะได้รับการอภัยโทษ

3. บทลงโทษประหารชีวิตในคดียาเสพติดตามกฎหมายต่างประเทศ

ผลการศึกษาแนวทางการบัญญัติความผิดและบทลงโทษในคดียาเสพติดตามกฎหมายต่างประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐฝรั่งเศส สหราชอาณาจักร และญี่ปุ่น โดยพิจารณาสาระสำคัญของกฎหมาย การพิจารณาขนาดของความผิดและสัดส่วนของการลงโทษในคดียาเสพติดเพื่อนำมาใช้ในการศึกษา เปรียบเทียบกับการบัญญัติความผิดและบทลงโทษประหารชีวิตตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 แยกพิจารณาได้ดังนี้

3.1 สาธารณรัฐฝรั่งเศส

ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสไม่ได้แยกแยะระหว่างสารที่ผิดกฎหมาย ดังนั้นความผิดเช่น การใช้ยาเสพติดถูกดำเนินคดีและตัดสินในลักษณะเดียวกันโดยไม่คำนึงถึงชนิดของสารที่ผิดกฎหมายที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตามเจ้าหน้าที่พิจารณาดีอาจพิจารณาคุณสมบัติของสาร ปริมาณ และประวัติ อาชญากรรมที่มีมาก่อนเพื่อการตัดสินพิจารณาดำเนินคดีลัดข้อกล่าวหา หรือไม่ดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิด โดยสารที่ผิดกฎหมายมีการระบุไว้ในภาคผนวกของ Decree Law ลงวันที่ 22 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1990 และรวมถึงสารดังต่อไปนี้ (ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์, 2557 : 136-137)

- List I : สารเสพติด เช่น เฮโรอีน โคเคน กัญชา เมทาโดน ผีน เป็นต้น
- List II : สารอื่นๆ เช่น โคเดอีน โพรพิแรม เป็นต้น
- List III : สารที่มีผลทางจิต เช่น แอมเฟตามีน เอสตาซี LSD เป็นต้น

- List IV : สารสังเคราะห์ (synthetic drugs) เช่น MBDB ๔-MTA เคตามีน (Ketamine) นาบีโลน (Nabilone) THC (Tetrahydrocannabinol) เป็นต้น
สำหรับความผิดและบทลงโทษเกี่ยวกับยาเสพติดของสาธารณรัฐฝรั่งเศสหลักใหญ่จะบัญญัติอยู่ในประมวลกฎหมายอาญา (Penal Code) หมวดยาเสพติด (Trafficking in Drugs) ตั้งแต่มาตรา 222-34 ถึง 222-43-1 ดังนี้

1) ผู้นำกลุ่มผลิต นำเข้า ส่งออกกระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต และปรับ 7,500,000 ยูโร (มาตรา 222-34)

2) การผลิตที่ผิดกฎหมาย หรือการผลิตเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นอุตสาหกรรม ต้องระวางโทษจำคุก 20 ปี และปรับ 7,500,000 ยูโร (มาตรา 222-35 วรรคหนึ่ง)

เมื่อความผิดนี้กระทำโดยมุ่งหมายเป็นองค์กรอาชญากรรม ต้องระวางโทษจำคุก 30 ปี และปรับ 7,500,000 ยูโร (มาตรา 222-35 วรรคสอง)

3) การนำเข้า หรือส่งออกที่ผิดกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด ต้องระวางโทษจำคุก 10 ปี และปรับ 7,500,000 ยูโร (มาตรา 222-36 วรรคหนึ่ง)

เมื่อความผิดนี้กระทำโดยมุ่งหมายเป็นองค์กรอาชญากรรม ต้องระวางโทษจำคุก 30 ปี และปรับ 7,500,000 ยูโร (มาตรา 222-36 วรรคสอง)

4) ครอบครองต้องระวางโทษจำคุก 10 ปี และปรับ 7,500,000 ยูโร (มาตรา 222-37 วรรคหนึ่ง)

5) การขายที่ผิดกฎหมายหรือเสนอขายยาเสพติดให้แก่บุคคลอื่นเพื่อบริโภค ต้องระวางโทษจำคุก 5 ปี และปรับ 75,000 ยูโร (มาตรา 222-39 วรรคหนึ่ง)

3.2 สหราชอาณาจักร

ความผิดและบทลงโทษตาม Misuse of drugs Act 1971 ประกอบกับแนวทางการปรับบทลงโทษ (Definitive Guideline) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการพิพากษาลงโทษบุคคลในคดียาเสพติดในสหราชอาณาจักรโดยทั่วไปซึ่งมีการแยกแยะไว้อย่างชัดเจนและแบ่งเป็นขั้นตอนที่ต้องวินิจฉัยเป็นลำดับไป คือ (สำนักกิจการในพระราชดำริพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา, 2557 : คำนำ)

ขั้นที่ 1 การจัดหมวดความผิด (Determining the offence category) ซึ่งศาลจะต้องตรวจสอบการกระทำของผู้กระทำความผิด(บทบาท) (the offender's culpability (role)) และผลร้ายที่เกิดขึ้น (ปริมาณ) (the harm caused) (quantity))

ขั้นที่ 2 ข้อเท็จจริงเพิ่มเติม (additional factual element) ซึ่งแสดงถึงบริบทของการกระทำความผิด (the context of the offence) และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิด (factors relating to the offender) การพิสูจน์ว่ามีการรวมกันของการกระทำและผู้กระทำ หรือเหตุอื่นที่เกี่ยวข้อง

ขั้นที่ 3 พิสูจน์ปัจจัยใดๆ ที่เป็นเหตุบรรเทาโทษ เช่น การให้ความช่วยเหลือที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินคดี

ขั้นที่ 4 เหตุลดโทษจากการรับสารภาพ (Reduction for guilty pleas)

ชั้นที่ 5 หลักพิจารณาคำพิพากษาโดยรวม (Totality principle)

ชั้นที่ 6 คำสั่งริบทรัพย์และคำสั่งปลดเปลื้องทุกข์ (Confiscation and ancillary orders)

ชั้นที่ 7 การแสดงเหตุผล (Reasons)

ชั้นที่ 8 ระยะเวลาในการถูกคุมขังระหว่างการพิจารณา (Consideration for remand time)

ซึ่งในที่นี้ขอล่าเฉพาะชั้นที่ 1-2 เท่านั้น

1) การหลีกเลี่ยงคำสั่งเด็ดขาดโดยนำเข้าไปในสหราชอาณาจักร หรือส่งออกนอกสหราชอาณาจักรซึ่งยาควบคุมโดยผิดกฎหมาย (Misuse of Drugs Act 1971 (มาตรา 3) Customs and Excise Management Act 1979 (มาตรา170(2))

(ก) การจำกัดความผิด โดยคำนึงถึงบทบาทและปริมาณ กล่าวคือ

- บทบาทนำ (LEADING role) บทบาทสำคัญ(SIGNIFICANT role) หรือบทบาทรอง (LESSER role)

- ปริมาณของยาเสพติดพิจารณาตามหมวด (Category 1-5)

(ข) จุดเริ่มต้นและระวางโทษ

- ยาเสพติดประเภท A สูงสุด : จำคุกตลอดชีวิต

- ระวางโทษตามหมวด : จำคุก 3 ปี 6 เดือน ถึง 16 ปี

2) จำหน่ายหรือเสนอจำหน่ายควบคุม (Misuse of Drugs Act 1971 มาตรา 4(3))

(ก) การจำกัดความผิด โดยคำนึงถึงบทบาทและปริมาณ กล่าวคือ

- บทบาทนำ บทบาทสำคัญ หรือบทบาทรอง

- ปริมาณของยาเสพติดพิจารณาตามหมวด (Category 1-5)

(ข) จุดเริ่มต้นและระวางโทษ

- ยาเสพติดประเภท A สูงสุด : จำคุกตลอดชีวิต

- ระวางโทษตามหมวด : ลงโทษบริการชุมชน ถึงจำคุก 16 ปี

3) ผลิตยาควบคุม (Misuse of Drugs Act 1971 (มาตรา 4(2)(a)หรือ (b) และมาตรา 6(2))

(ก) การจำกัดความผิด โดยคำนึงถึงบทบาทและปริมาณ กล่าวคือ

- บทบาทนำ บทบาทสำคัญ หรือบทบาทรอง

- ปริมาณของยาเสพติดพิจารณาตามหมวด (Category 1-5)

(ข) จุดเริ่มต้นและระวางโทษ

- ยาเสพติดประเภท A สูงสุด : จำคุกตลอดชีวิต

- ระวางโทษตามหมวด : ลงโทษบริการชุมชน ถึงจำคุก 16 ปี

4) ครอบครองยาควบคุม (Misuse of Drugs Act 1971 (มาตรา 5(2))

- ยาเสพติดประเภท A สูงสุด : จำคุก 7 ปี

- ระวางโทษตามหมวด : ปรับ ถึงจำคุก 51 สัปดาห์

3.3 ญี่ปุ่น

ความผิดและบทลงโทษ

1) การครอบครองหรือจำหน่ายเฮโรอีน มอร์ฟิน หรือยาบ้า (methamphetamine-MAP) มีโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี ปรับไม่เกิน 5 ล้านบาท (ประมาณ 1.9 ล้านบาท) (Article 64-2, 64-3, Narcotics and Psychotropics Control Law)

2) การนำเข้าเฮโรอีนหรือยาบ้าจำนวนมาก มีโทษจำคุกตลอดชีวิต ปรับไม่เกิน 10 ล้านบาท (ประมาณ 3.8 ล้านบาท) โดยไม่มีโทษประหารชีวิต (ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์, 2557:111-112)

4. ความเหมาะสมของการกำหนดโทษประหารชีวิตตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มีเจตนารมณ์ที่มุ่งเอาผิดกับบุคคลในกระบวนการค้ายาเสพติด หรือองค์กรอาชญากรรมซึ่งมีอำนาจควบคุมและอิทธิพลต่อตลาดค้ายาเสพติดที่แสวงประโยชน์ในเชิงทรัพย์สินจากผู้เสพยาเสพติด แต่การนิยามความหมายในมาตรา 4 คำว่า “จำหน่าย” หมายความว่า ขาย จ่าย แจก แลกเปลี่ยน ให้ เป็นการให้ความหมายที่กว้างมากเนื่องจากต้องการป้องปรามมิให้ยาเสพติดแพร่ระบาดเพื่อให้สังคมปราศจากยาเสพติดแต่อุดมคติดังกล่าวไม่อาจเป็นจริงได้ การนิยามความหมายกว้างในลักษณะนี้ประกอบกับบทสันนิษฐานที่เคร่งครัดตามมาตรา 15 วรรคสาม ซึ่งเป็นบทสันนิษฐานเด็ดขาดจะนำสืบหักล้างไม่ได้ ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้น เพราะฉะนั้นใครก็ตามที่มีไว้ในครอบครองเพื่อเสพ ก็จะถูกสันนิษฐานว่าเป็นผู้จำหน่ายโดยผลของกฎหมาย การลงโทษผู้กระทำความผิดตามข้อสันนิษฐานนี้จึงไม่ได้สัดส่วนกับขนาดของอาชญากรรม ส่งผลให้ไม่อาจปราบปรามผู้ค้ายาเสพติดรายใหญ่ได้ ท้ายที่สุดก็กลับมาดำเนินคดีกับผู้เสพที่เข้าเงื่อนไขขององค์ประกอบนิยามความหมายของคำว่า “จำหน่าย” ตามที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้นซึ่งไม่เป็นไปตามนโยบายลดทอนความผิดคดียาเสพติดแต่อย่างใด

ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 กำหนดโทษประหารชีวิตไว้ดังนี้

1) การผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 เพื่อจำหน่ายต้องระวางโทษประหารชีวิต (มาตรา 65)

2) ผู้ใดจำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 โดยมีค่านวมเป็นสารบริสุทธิ์เกินยี่สิบกรัมขึ้นไป ต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาท (มาตรา 66)

3) การใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญ ใช้กำลังประทุษร้ายใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด ให้ผู้อื่นเสพยาเฮโรอีน โดยเป็นการกระทำต่อผู้หญิงหรือต่อบุคคลซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ หรือเป็นการกระทำเพื่อจูงใจให้ผู้อื่นกระทำความผิดทางอาญา หรือเพื่อประโยชน์แก่ตนเองหรือผู้อื่นในการกระทำความผิดทางอาญา ต้องระวางโทษประหารชีวิต (มาตรา 93)

ปัญหาที่พบจากบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้น คือการบัญญัติกฎหมายโดยฝ่ายนิติบัญญัติที่กำหนดโทษประหารชีวิตสถานเดียวนั้นเป็นการบัญญัติกฎหมายโดยไม่เปิดช่องให้ผู้พิพากษาสามารถเลือกใช้ดุลพินิจได้ การใช้ดุลพินิจของศาลจึงยังไม่มีความเป็นอิสระพอที่จะมีโอกาสเลือกใช้มาตรการบังคับทางอาญา และการกำหนดอัตราโทษได้อย่างเหมาะสมกับผู้กระทำความผิดในฐานะ “ประธานของการบังคับโทษ” เป็นรายบุคคล (Individualization of Punishment) (ธานี วรภัทร์, 2557 : 65) ที่สุดแล้ววัตถุประสงค์ของมาตรการบังคับทางอาญาโดยมีเป้าหมายในยุคสมัยใหม่เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการฝึกฝนและพัฒนาผู้กระทำความผิดให้กลับตนเป็นคนดีและมีความรับผิดชอบต่อสังคมก็เป็นอันสิ้นประโยชน์ รัฐไม่อาจบัญญัติกฎหมายเพื่อแก้ไขให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการลงโทษได้ต้องจำนนต่อการแก้ไขปัญหาอาชญาเสพติดด้วยการตัดโอกาสผู้กระทำความผิดอย่างถาวรซึ่งไม่ควรจะเป็นเช่นนั้น

ผลกระทบต่อฝ่ายบริหารเนื่องจากคดีอาชญาเสพติดดังกล่าวมีอัตราโทษสูงถึงประหารชีวิต ความเสี่ยงและความเสียหายจากการถูกจับกุมมีอัตราที่เท่ากัน กล่าวคือร้ายแรงถึงชีวิต จึงปรากฏในหลายครั้งที่พบว่าผู้กระทำความผิดในคดีอาชญาเสพติดได้ใช้ความรุนแรงต่อสู้เจ้าพนักงาน และในหลายๆ ครั้งก็มีความพยายามที่จะฆ่าผู้รู้เห็นเกี่ยวข้อง หรือเจ้าพนักงานที่รับทราบ หรือเจ้าพนักงานผู้ดำเนินคดีเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดในคดีอาชญาเสพติดนั้นเพื่อเป็นการทำลายพยานหลักฐาน ดังนั้นการบัญญัติโทษประหารชีวิตในคดีอาชญาเสพติดจึงมีผลกระทบต่ออัตราการเกิดอาชญากรรมอื่นอีกด้วย ปัญหานี้ส่งผลในแง่ตัวเจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติการตามหน้าที่ซึ่งเสี่ยงภัยมาก ในบางครั้งความรุนแรงของอาชญากรรมอาชญาเสพติดส่งผลต่อเจ้าพนักงานอย่างมากถึงขนาดที่ เจ้าพนักงานอาจใช้วิธีหลีกเลี่ยงการปราบปรามกับผู้กระทำหรือกลุ่มองค์กรอาชญากรรมตัวจริง ถ้าเป็นเช่นนั้นปัญหาอาชญาเสพติดก็ยังคงไม่ได้รับการแก้ไขและปราบปรามเพื่อให้เป็นไปตาม “นโยบายคดี”ของฝ่ายบริหารอย่างแท้จริง

นอกจากนี้ความผิดเกี่ยวกับอาชญาเสพติดเป็นสิ่งที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นความผิด (Mala prohibita) กล่าวคือเป็นความผิดที่เกิดจากการที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นความผิดโดยอาจมิได้เกี่ยวข้องกับศีลธรรมเลย ซึ่งต่างจากสิ่งที่เป็นความผิดในตัวเอง (mala in se) กล่าวคือ ความผิดที่คนทั่วไปเห็นชัดเจนว่าเป็นความผิดต่อศีลธรรมอันดีงามของประชาชน โดยปรากฏออกมาในรูปแบบของขนบธรรมเนียมจารีตประเพณีที่ประพฤติปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอเป็นเวลานาน และสิ่งที่ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอได้รับการยอมรับกันในสังคมว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ดังนั้นการที่ผู้พิพากษาดัดสันคดีความผิดอาชญาเสพติดบนบริบทความเชื่อค่านิยมเฉพาะ ณ เวลาใดเวลาหนึ่งซึ่งค่านิยมนี้อาจเปลี่ยนแปลงไปได้เสมอ โทษประหารชีวิตจึงเป็นการตัดสินบนฐานความคิดที่ไม่สมบูรณ์ ประกอบกับการตัดสินคดีจากกระบวนการยุติธรรมที่อาจบกพร่องผิดพลาดนั้นไม่สามารถเรียกชีวิตกลับคืนได้

แนวทางในการกำหนดความผิดและบทลงโทษสำหรับความผิดสำหรับความผิดเกี่ยวกับอาชญาเสพติดคงต้องพิจารณาเบื้องต้นว่าเป็นอาชญากรที่สร้างความเสียหายกับรัฐเป็นหลัก หรือเป็นอาชญากรที่สร้างความเสียหายกับผู้เสียหายเป็นหลัก แล้วจึงกำหนดรูปแบบ การลงโทษและขนาดบทลงโทษให้สอดคล้องกับความรุนแรงของความผิดดังกล่าว (ปกป้อง ศรีสนิท, 2559 : 172-173) การที่ประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 135 (2539) เรื่อง ระบุชื่อและประเภทอาชญาเสพติดให้โทษตามพระราชบัญญัติอาชญาเสพ

ติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ลงวันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2539 และบัญญัติท้ายประกาศดังกล่าวกำหนดให้เมทแอมเฟตามีน หรือแอมเฟตามีนเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 มีผลทำให้ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับเมทแอมเฟตามีนจะต้องถูกลงโทษรุนแรงตามไปด้วย อันเป็นเหตุผลทางด้านการควบคุมอาชญากรรม (Crime Control) หรือด้านการปราบปรามที่เน้นการนำมาตรการที่รุนแรงมาใช้ เพราะจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลให้บทลงโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับเมทแอมเฟตามีน หรือแอมเฟตามีน สูงสุดจากจำคุก 20 ปี เป็นประหารชีวิต ในขณะที่วารสารทางการแพทย์ของอังกฤษ (The Lancet) แสดงให้เห็นว่า เมทแอมเฟตามีนหรือแอมเฟตามีนเป็นอันตราย ต่อร่างกายเพียงระดับ 1.81 แต่ถูกจัดให้เป็นยาเสพติดให้โทษประเภท 1 ในขณะที่โคเคนซึ่งเป็นอันตรายต่อร่างกายมากกว่าคือระดับ 2.33 กลับถูกจัดให้เป็นยาเสพติดประเภท 2 เป็นต้น (กอบกุล จันทวโร, ธาณี วรรณ, จิรฤติ ลิปิพันธ์ และสุรรัตน์ เจตน์ตะพุก, 2558 : 237-238) การทำให้สิ่งๆ ที่เรียกว่ายาเสพติดบางชนิดเป็นสิ่งเสพติดที่ผิดกฎหมายและมีโทษทางอาญาโดยไม่มีหลักฐานในทางวิทยาศาสตร์มาสนับสนุนอย่างแน่นหนา นั้นมิใช่วิธีทางในการแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ แต่อาจเป็นแค่ความพยายามในการปกป้ององค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับอำนาจและทรัพยากรมหาศาลที่ใช้ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด อีกทั้งยังเป็นข้ออ้างในการประพฤติกมิชอบทุจริตและเรียกรับผลประโยชน์ของเจ้าหน้าที่รัฐ การควบคุมยาเสพติดมิได้มีแต่เพียงวิธีการทำให้ผิดกฎหมายและการใช้กระบวนการยุติธรรมอย่างแข็งกร้าวเท่านั้น การยึดติดและงมยออยู่อย่างนั้นมิแต่จะทำให้เกิดการล้มเหลวซ้ำซาก ยาเสพติดที่ต่างชนิดกันควรใช้ระดับของการควบคุมที่แตกต่างกัน (วีระพันธ์ งามมี และลาวัลย์ สาโรวาท, 2558 : 174-175)

จากหลักนิติธรรม (Rule of Law) ซึ่งมีสาระที่สำคัญด้วยกัน 4 ประการ คือ 1) กฎหมายต้องเป็นใหญ่ไม่ใช่กฎหมาย 2) ความเสมอภาคกันภายใต้กฎหมาย 3) การบังคับใช้กฎหมายต้องเป็นธรรม และ 4) องค์กรตัดสินพิพากษาหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องต้องมีความเป็นอิสระมีความเป็นกลาง (สุนทรียา เหมือนพะวงศ์, 2554 : 39) จะเห็นได้ว่าการบังคับใช้กฎหมายจะต้องเป็นธรรมนั้น หมายความว่าทั้งการบัญญัติกฎหมายและวิธีการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายจะต้องมีความเป็นธรรมด้วย เมื่อพิจารณาประกอบกับหลักสิทธิมนุษยชนแล้ว สิทธิ เสรีภาพ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นสิ่งที่ติดตัวมนุษย์มาตั้งแต่เกิดซึ่งไม่มีใครล่วงละเมิดได้ ทุกคนที่เกิดมามีสิทธิที่จะอยู่รอด และต้องมีชีวิตอยู่อย่างสมเกียรติและสมศักดิ์ศรี แม้ไม่มีกฎหมายมาบัญญัติรองรับสิทธินั้นก็ยังคงมีอยู่ นอกจากนี้ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ถือว่ามีค่าสูงสุดตามรัฐธรรมนูญ หรือกล่าวได้อีกนัยหนึ่งคือ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นหลักสูงสุดของรัฐธรรมนูญ ดังนั้นการกระทำทั้งหลายของรัฐจึงต้องสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญด้วย ในอดีตที่ผ่านมาประเทศไทย ได้เริ่มบัญญัติหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับปี พ.ศ. 2540) เป็นครั้งแรก และบัญญัติเรื่อยมาไม่ว่าจะในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับปี พ.ศ. 2550) จนกระทั่งปัจจุบันรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 ก็ได้รับรองหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้เช่นเดียวกันโดยมาตรา 4 บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

นี้ คัดค้านความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค บรรดาที่ชนชาวไทยได้รับการคุ้มครองตาม ประเพณีการปกครองประเทศไทย ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และตาม พันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยมีอยู่แล้ว ย่อมได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญนี้”

อย่างไรก็ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยไม่ว่าในฉบับใดก็ไม่ได้นิยามความหมายของ คำว่าหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้ ซึ่งตามแนวความคิดของ Duerig ได้จำแนกการกระทำที่เป็นการ ละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ กล่าวคือการกระทำที่เป็นการลงโทษในทางอาญา แต่เป็นการลงโทษที่ รุนแรงเกินควรหรือเป็นการลงโทษที่ทารุณโหดร้าย การกระทำใด ๆ ที่มนุษย์ถูกลดคุณค่าเป็นเพียงวัตถุของ การกระทำนั้น ๆ การล่วงละเมิดไปในขอบเขตอันเป็นเรื่องส่วนบุคคล รวมทั้งการล่วงละเมิดในชื่อเสียง เกียรติยศของบุคคลอันเกิดมาจากการกระทำของรัฐ (บรรเจิด สิงคะเนติ, 2558 : 105) การคำนึงถึง ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่เกี่ยวกับการลงโทษทางอาญา ต้องเป็นไปตามหลักทั่วไปที่ว่า การลงโทษในทาง อาญานั้นจะต้องให้สัมพันธ์กับความร้ายแรงของการกระทำความผิดในทางอาญาที่บุคคลนั้นได้กระทำด้วย การลงโทษที่รุนแรงเกินควรหรือเป็นการลงโทษที่ทารุณโหดร้ายเป็นการกระทำที่เป็นการละเมิดต่อศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์

เหตุผลอีกประการที่สำคัญคือ การบัญญัติโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมยังไม่สอดคล้องกับ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 (Universal Declaration of Human Right, UNHR) ที่ กำหนดไว้ในข้อ 3 ว่า “บุคคลมีสิทธิในการดำรงชีวิตในเสรีภาพ และในความมั่นคงแห่งร่างกาย” และใน ข้อ 5 บัญญัติว่า “บุคคลใดจะถูกทรมาน หรือได้รับการปฏิบัติ หรือการลงทัณฑ์ซึ่งทารุณ โหดร้าย ไร้ มนุษยธรรม หรือเหยียดหยามเกียรติไม่ได้” และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิ ทางการเมือง ค.ศ. 1966 (International Covenant on Civil and Political Right, ICCPR) รับรองสิทธิ ในชีวิตของบุคคลไว้ในข้อ 6 วรรคหนึ่ง ว่าไม่มีบุคคลใดจะสามารถล่วงชีวิตของใครได้ แต่อย่างไรก็ตาม กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองฯ ก็ไม่ได้ห้ามการลงโทษด้วยการประหาร ชีวิตเสียทีเดียว เพียงแต่มีมาตรการป้องกันการคุ้มครองสิทธิของผู้ที่จะต้องโทษประหารชีวิต (Safeguards Guaranteeing Protection of the Rights of those Facing the Death Penalty 1984) ซึ่งกำหนดไว้มี สาระสำคัญว่า “ในประเทศที่ยังไม่ได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตนั้น โทษประหารชีวิตพึงให้ใช้ได้ต่อเมื่อเป็น กรณีอาชญากรรมที่ร้ายแรงที่สุด โดยควรจะเป็นอาชญากรรมประเภทที่กระทำอันตรายต่อชีวิตของผู้อื่น โดยเจตนาหรือส่งผลร้ายอย่างรุนแรงที่สุดประการอื่น” เมื่อคดีอาชญากรรมประเภทที่ กระทำอันตรายต่อชีวิตของผู้อื่นจึงไม่ใช่อาชญากรรมที่ร้ายแรง ดังนั้นการคงโทษประหารชีวิตไว้ในคดีอา ชญากรรมจึงขัดต่อกฎหมายระหว่างประเทศ

อย่างไรก็ตามหากเรากลับมาทบทวนและวิเคราะห์ใน มุมมองเชิงนิติเศรษฐศาสตร์ ทางกฎหมายอาญานั้น การบังคับใช้โทษรุนแรงโดยเฉพาะอย่างยิ่งโทษถึงขั้นประหารชีวิตอาจช่วยลด อาชญากรรมได้ในแง่การแก้แค้นทำโทษผู้กระทำความผิด ป้องปรามมิให้เอาเป็นเยี่ยงอย่างได้ แต่การ

ลงโทษที่รุนแรงนี้อาจได้ผลเพียงระยะสั้น ๆ เท่านั้น แต่ในระยะยาวจะส่งผลถึงความต้องการซื้อและราคายาเสพติดในท้องตลาดที่สูงขึ้นซึ่งเป็นไปตามกลไกอุปสงค์อุปทาน ความพยายามลดปริมาณผู้จำหน่ายยาเสพติดลงโดยใช้มาตรการลงโทษที่รุนแรง ในขณะที่ความต้องการเสพยาเสพติดยังไม่ลดลงจึงเป็นเพียงการมองภาพใหญ่และดำเนินการอย่างไม่สมดุลระหว่างอุปสงค์อุปทานนี้เองทำให้อาชญากรรมไม่ลดลงอย่างถาวร ยิ่งกว่านั้นกลับเพิ่มขนาดขององค์กรอาชญากรรมยาเสพติดให้มีขนาดใหญ่และมั่นคงมากยิ่งขึ้น มีความพยายามเข้าแทรกแซงกระบวนการยุติธรรมให้บิดเบี้ยวไร้ประสิทธิภาพสูงขึ้น ท้ายที่สุดโทษประหารชีวิตก็ไม่ได้ช่วยป้องกัน หรือลดปัญหาเสพติดได้ดังที่ปรากฏในสถานการณ์ปัจจุบัน ดังนั้นส่วนผสมของขนาดบทลงโทษจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการยับยั้งและลดปัญหาอาชญากรรมดังกล่าว การบัญญัติหรือเพิ่มเติมโทษจนถึงประหารชีวิตอาจไม่ใช่หนทางการป้องกันและลดปัญหาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินคดี หรือโอกาสในการถูกลงโทษ ซึ่งหมายถึง โอกาสในการถูกจับกุม และโอกาสที่กระบวนการยุติธรรมเที่ยงธรรม การเพิ่มโอกาสในการถูกลงโทษนี้จะให้ผลคือ ต้นทุนคาดการณ์ของผู้กระทำความผิดเพิ่มขึ้น และผลประโยชน์คาดการณ์ของผู้กระทำความผิดลดลงสมดุลมากยิ่งขึ้น (ปกป้อง ศรีสนิท, 2559 : 92)

อย่างไรก็ตามแม้ประเทศไทยจะมีกระบวนการขอพระราชทานอภัยโทษก็ตาม แต่ก็เป็นเรื่องภายหลังจากการตัดสินของศาลตามบทบัญญัติความผิดและบทลงโทษที่มีโทษประหารชีวิตแล้วเท่านั้น และเป็นพระราชอำนาจโดยเฉพาะ ด้วยเหตุผลตามแนวทางการศึกษาการกำหนดโทษประหารชีวิตในพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ซึ่งให้เห็นผลร้ายมากกว่าผลดี การคงโทษประหารชีวิตไว้ในพระราชบัญญัติดังกล่าวจึงไม่เหมาะสมด้วยประการทั้งปวง

5. บทสรุป

5.1 บทสรุป

ความพยายามที่จะลดปริมาณผู้จำหน่ายยาเสพติดลงโดยใช้การลงโทษขั้นสูงสุดในขณะที่ความต้องการเสพยาเสพติดยังไม่ลดลงเป็นการดำเนินการที่ไม่สมดุล การประหารชีวิตในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดจึงไม่ได้ช่วยลดปัญหาเสพติดอย่างถาวร ตรงกันข้ามกลับเพิ่มให้มีการลักลอบค้ายาเสพติดมากยิ่งขึ้น มีความพยายามเข้าแทรกแซงกระบวนการยุติธรรมให้บิดเบี้ยวไร้ประสิทธิภาพสูงขึ้น รวมทั้งส่งเสริมให้มีการทุจริตในหมู่เจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา นอกจากนี้ยังมีผลกระทบต่ออัตราการเกิดขึ้นของอาชญากรรมด้วย ท้ายที่สุดโทษประหารชีวิตก็ไม่ได้ช่วยป้องกัน หรือลดปัญหาเสพติดได้ดังที่ปรากฏในสถานการณ์ปัจจุบัน ดังนั้น ส่วนผสมของขนาดบทลงโทษจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการยับยั้งและลดปัญหาเสพติด การบัญญัติหรือเพิ่มเติมโทษจนถึงประหารชีวิตอาจไม่ใช่หนทางการป้องกันและลดปัญหาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบัญญัติโทษประหารชีวิตที่ไม่คำนึงถึงบทบาทและความร้ายแรงของการกระทำความผิดเป็นการลงโทษที่ไม่ได้สัดส่วน ขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชน และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญ รวมทั้งขัดต่อกฎหมายระหว่างประเทศ

5.2 ข้อเสนอแนะ

ควรยกเลิกโทษประหารชีวิตในพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ทุกกรณี เพราะเป็นการบัญญัติโทษที่ไม่สัมพันธ์กับการกระทำ เป็นมาตรการลงโทษที่ไม่เป็นไปตาม “หลักแห่งการลงโทษที่ได้สัดส่วน” โดยเปลี่ยนมาตรการลงโทษเสียใหม่ทั้งนี้ให้คำนึงถึงหลักความได้สัดส่วนของการกระทำความผิด และควรนำหลักการลงโทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดรายบุคคลมาใช้ โดยเฉพาะผู้กระทำความผิดในคดียาเสพติด

ควรมีองค์กรที่เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเพื่อรวบรวมข้อเท็จจริงที่เป็นส่วนบุคคล กล่าวคือความเป็นมาแห่งชีวิตและความประพฤติเป็นอาชญาของผู้ต้องหาออกเหนือจากข้อเท็จจริงที่เป็นพฤติการณ์ของการกระทำความผิดซึ่งเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวน เพื่อนำข้อมูลส่วนบุคคลนั้นมาใช้ในการวินิจฉัยในแต่ละขั้นตอนตั้งแต่การตัดสินคดี การทรงคดี การผันคดี และเพื่อประโยชน์ของศาลในการใช้ข้อมูลประกอบดุลพินิจ ในการเลือกมาตรการลงโทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิด รวมถึงถึงการกำหนดบังคับโทษรายบุคคล

ควรยกเลิกข้อสันนิษฐานเด็ดขาดเกี่ยวกับการจำหน่ายยาเสพติด ตามมาตรา 15 วรรคสาม และมุ่งเน้นการพิสูจน์ข้อเท็จจริงจากน้ำหนักพยานหลักฐานเท่านั้น รวมทั้งควรแก้ไขนิยามคำว่า “จำหน่าย” ตามมาตรา 4 ให้รัดกุมกว่านี้เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ซึ่งมุ่งที่จะเอาผิดกับบุคคลในกระบวนการค้ายาเสพติด หรือองค์กรอาชญากรรมที่มีอำนาจควบคุมและมีอิทธิพลต่อตลาดค้ายาเสพติด และลดทอนความผิดคดียาเสพติดกับผู้เสพ มิฉะนั้นผู้เสพก็ต้องถูกดำเนินคดีและได้รับโทษหนักกว่าที่ตนได้กระทำซึ่งไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

นอกจากนี้ควรทบทวนบทบัญญัติในส่วนการกระทำความผิดโดยคำนึงถึงบทบาทของผู้กระทำความผิดและความร้ายแรงของยาเสพติดให้สัมพันธ์กับบทลงโทษโดยบทลงโทษควรมีช่องว่างเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้พิพากษาที่ทำหน้าที่ตัดสินคดีสามารถเลือกลงโทษได้อย่างเหมาะสมกับผู้กระทำความผิดเป็นรายบุคคลไป และควรเน้นประสิทธิภาพในการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมาย ทั้งนี้องค์กรสอบสวนไม่ควรจะกระทำโดยลำพัง อีกทั้งควรถือหลักว่าอำนาจสอบสวนฟ้องร้องเป็นอำนาจเดียวกันโดยให้พนักงานอัยการมาสอบสวนร่วมด้วยมิใช่แยกกันสอบสวนแยกกันฟ้องคดี

บรรณานุกรม

กอบกุล จันทวโร, ธาณี วรรณทร์, จิรวุฒิ ลิปิพันธ์ และสุวีร์รัตน์ เจตนันตะพุก. (2558). มาตรการทางกฎหมายในการพัฒนาทางเลือกสำหรับผู้กระทำผิดคดียาเสพติดเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามข้อกำหนดกรุงเทพฯ. กรุงเทพฯ : สำนักกิจการในพระราชดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม
ธาณี วรรณทร์. (2557). มาตรการบังคับทางอาญา. กรุงเทพฯ : วิทยุชน

- บรรเจิด สิงคะเนติ. (2558). **หลักพื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์**. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : วิทยุชน
- ปกป้อง ศรีสนิท. (2559). **กฎหมายอาญาชั้นสูง**. กรุงเทพฯ : วิทยุชน
- วีระพันธ์ งามมี. (2558). **รายงานประสบการณ์การทำงานยาเสพติด**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกิจการในพระราชดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม
- ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์. (2557). **การศึกษากฎหมายยาเสพติดต่างประเทศ : ศึกษาเฉพาะกรณีประเทศญี่ปุ่น ฝรั่งเศส สวิตเซอร์แลนด์ เยอรมัน โปรตุเกส อังกฤษ และสหรัฐอเมริกา**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : สำนักงานกิจการในพระราชดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม
- สังคิต พิริยะรังสรรค์. (2558). **ยาเสพติด : มุมมองทางเศรษฐศาสตร์การเมืองแนวใหม่**. ใน สำนักงานกิจการในพระราชดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา, การประชุมวิชาการเนื่องในโอกาสครบ 9 ปี โครงการกำลังใจในพระราชดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา **ศูนย์นโยบายยาเสพติดที่มีมนุษยธรรม**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกิจการในพระราชดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม
- สุนทรียา เหมือนพะวงศ์. (2554). **กรอบแนวความคิดและทบทวนวรรณกรรม หลักนิติธรรมกับสังคมไทย: คุณค่า ความหมาย และการนำไปใช้**. ใน จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย และกมลทิพย์ คติการ, หนังสือชุด **โครงการเวทีความคิดเพื่อการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมไทย (Thai Criminal Justice Reform Forum) ลำดับที่ 2 หลักนิติธรรมกับสังคมไทย : คุณค่า ความหมาย และการนำไปใช้**. กรุงเทพฯ : พี เอส พรินติ้ง แอนด์ ดีไซน์
- สำนักงานกิจการในพระราชดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา. (2557). **ความผิดคดียาเสพติดและแนวทางในการปรับบทลงโทษ (Drug Offences: Definitive Guideline)**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกิจการในพระราชดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม
- (2557). **เมทแอมเฟตามีน : ความจริง vs. นวนิยายและบทเรียนของโรคประสาทหวาดผวจากโคเคนรูปผลึก**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกิจการในพระราชดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม